
ELS NOU BARONS DE LA FAMA

Autor:

Data de publicació: 09-06-2014

La primera vegada que els moros varen envair la nostra terra portaven tanta empenta que prou s'haurien fet amos de tot Europa si pertot arreu no haguessin vingut els guerrers més valents per deturar-los. A l'indret dels Pirineus els van parar una barrera. Va haver-hi una topada tan forta que es pot dir que gairebé no va quedar ningú, però almenys varen tallar la gran fúria dels moros, que no van poder avançar ni una passa més enllà de la gran carena.

La primera vegada que els moros varen envair la nostra terra portaven tanta empenta que prou s'haurien fet amos de tot Europa si pertot arreu no haguessin vingut els guerrers més valents per deturar-los. A l'indret dels Pirineus els van parar una barrera. Va haver-hi una topada tan forta que es pot dir que gairebé no va quedar ningú, però almenys varen tallar la gran fúria dels moros, que no van poder avançar ni una passa més enllà de la gran carena.

Tots els guerrers que vingueren de fora van caure en la brega, excepte un dels més braus i valents, que, greument ferit i més mort que viu, restà perdut en una de les afraus més aspres i alteroses del Ripollès, al cim de la muntanya de Montgrony. Es deia Otger Catalon. Visqué molt de temps en una tenda sense més companyia que un gos que el guaria llepant-li les nafres. S'alimentava de fruites del bosc i de la llet que li portaven les cérvoles, les cabres i les ovelles que pasturaven soles per aquell muntanyam. Cada dia esmolava les armes amb l'esperança de tornar-les a tenyir amb sang sarraïna. Després de fer vida solitària sense veure persona nada, i quan es sentí prou refet de cos i d'ànima després de la gran desfeta, decidí cridar la gent de la terra que havia sobreviscut a la gran desfeta per tal d'emprendre la reconquesta de la terra del poder musulmà. I un bell matí de maig sonà el corn amb tanta força que es va sentir ben bé de pertot arreu, i fins dels racons més allunyats i amagats van glatir cors desitjosos de lluitar fins a aconseguir treure els moros. El gos, que era més lleuger que el vent, enardit pel so del corn del seu amo, es llençà terres enllà i arribà fins a les terres de les gents més notables i prestigioses, i empès per la fe i l'entusiasme que li havia comunicat el seu amo els donà entenent que calia armar-se, reunir la seva gent i disposar-se a la brega.

Tothom respongué a la crida. De nou indrets diferents feren cap altres cavallers seguits d'un estol de guerrers coratjosos, assedegats de venjança; eren els senyors de Cervelló, d'Erill, de Pinós, de Ribelles, de Montcada, d'Alemanys, de Mataplana, d'Anglesola, i de Cervera, que, aplegats sota el comandament d'Otger, es van conjurar a lluitar fins a la mort per treure els àrabs de la terra. Davant de la imatge de la Mare de Déu de Montgrony van estendre llurs espases i van jurar fidelitat a la seva voluntat i a la seva paraula. Cada un seguit de la gran mainada de la seva gent va emprendre un camí diferent i posà a contribució tot el seu esforç per assolir el seu propòsit; tots ho van aconseguir. Otger s'encaminà cap a la marina i morí lluitant contra els moros de Roses. Fou l'únic que va morir en la lluita. Catalunya es veié neta de moros, però hagué de plorar la pèrdua del gran cabdill de la Reconquesta.

En agraïment al gos, que amb el seu esforç tant va contribuir a la victòria, el cabdill Otger, mentre durava la lluita, adoptà com a escut la figura del gànguil corrent amb un collar daurat com a guardó del seu mèrit. Després de mort el gran capità, els nou cavallers que van seguir-lo es van titular barons, i cada un s'ensenyorí de les terres que havia netejat de moros, i per honrar el cabdill van adoptar per a llurs armes el distintiu del gos, que havia pres l'heroi distingint-se entre ells pel color del fons i del símbol. I també el van adoptar com a escut de la terra, de manera que la primera ensenya de Catalunya fou un gànguil amb un collar daurat i en actitud de córrer fins que el comte Jofre el Pilós li donà les quatre barres de la seva pròpia sang.

La conjura

Otger Cataló

, l'anomenat Pare de la Pàtria, va conjurar els Nou Cavallers a lluitar fins a la mort per la terra que els havia vist néixer, fins que l'alliberessin del poder de la "mitja lluna" sarraïna, que els havia imposat una cultura diferent de la seva fe originària.

Els nou cavallers ajuntaren les seves espases i van jurar davant l'altar de la Mare de Déu negra anomenada Nostra Senyora de Montgrony (a prop de Ripoll, alhora relacionat amb un altre mite català, el de Guifré d'Arrià, el Pilós

) que complirien amb lleialtat el seu compromís.

Bases històriques de la llegenda

Es creu que la llegenda va ser creada i propagada per suposats descendents dels Nou Barons per tal de prestigiar les seves nissagues, ja que els cavallers porten el nom d'importantes famílies

nobles de l'edat mitjana.

Baronia d'Alamany: no ha existit mai una "Baronia d'Alamany". Els Alamany són els barons de Cervelló a partir d'Alamany Hug de Cervelló (?-1063).

Baronia d'Anglesola: la Baronia d'Anglesola sorgí el 1056, quan Ramon Berenguer «el Vell» de Barcelona (1024-1076) va prendre el castell de Tàrrega als sarraïns, que cedí el 1079 a Berenguer Gombau, veritable fundador de la Casa d'Anglesola.

Baronia de Cervelló: el primer baró de Cervelló conegut va existir quasi tres segles després de l'època atribuïda a Otger Cataló, i no es deia Galceran ni Guerau, sinó Odalric. Aquest Odalric és descendent del comte Arnau (suposat oncle d'Otger Cataló).

Baronia de Cervera: Cervera va romandre en poder sarraí fins al 1067. Hug Dalmau (1067-1095) va comandar les tropes catalanes al setge de Cervera i ocupà la plaça. Ramon Berenguer I annexionà la comarca al comtat d'Osona i constituí la Baronia de Cervera, que donà en feu a Hug Dalmau, anomenat des d'aleshores Hug Dalmau de Cervera.

Baronia d'Erill: el primer baró d'Erill que es coneix fou Ató d'Erill (?-977). A l'edat moderna passaren a ser comtes.

Baronia de Mataplana: el fundador de la primera Casa de Mataplana que coneixem (Casa de Berga-Mataplana) s'anomenà Hug de Mataplana, però va néixer tres segles després de l'època en què se suposa que visqué Otger Cataló. El castell de Mataplana està documentat des del 1076.

Baronia de Montcada: al suposat fundador llegendari de la Baronia de Montcada se l'anomena en la llegenda Dapifer de Montcada o Ramon de Montcada (un "dapifer", a l'època d'Otger, era un senescal). Segons el mite, és un fill d'Otger Cataló: Ramistà (?-768), comte de Llemotges i senescal d'Aquitània, assassinat el 768 per Pipí «el Breu» (714-768), rei dels francs des del 751 fins a la seva mort. Segons els cantars de gesta, acompanyà el 752 el seu pare Otger i el seu fill Arnau en les campanyes contra els sarraïns a Septimània, i morí en el setge de Narbona, però no en batalla, sinó víctima d'unes febres (segurament és una confusió amb les circumstàncies de la mort del seu pare). La realitat és que de 767 fins a 768 entrà en guerra contra Pipí, rei dels francs, però fou vençut, capturat i decapitat. El seu fill primogènit fou Arnau, (?-813) comte d'Empúries del 795 fins a la seva mort, primer baró de Rocabertí i primer baró de Montcada.

Baronia de Pinós: el primer Pinós fou Mir Riculf de Pinós (?-1068). El seu fill Galceran de Pinós (1068-1117) traslladà la seu al castell de Bagà

Cinema

L'any 2017 es va estrenar la pel·lícula

i els Nou Barons de la Fama.